

ВИПАДКИ НЕПОВНОЇ БІЧНОЇ ЛІНІЇ СРІБНОГО КАРАСЯ CARASSIUS AURATUS GIBELIO (L.) ВЕРХНЬОЇ ТЕЧІЇ РІЧКИ РОСЬ

Ю.К.КУЦОКОНЬ – аспірант, Київський національний університет

Срібний карась має добре виражену бічну лінію, яка йде вздовж тіла без різких вигинів та проміжків [5]. Досліджуючи рибне населення верхньої Росі, ми спостерігали у деяких особин срібного карася відсутність отворів сейсмоденситивних каналів в окремих лусках бічної лінії.

Про подібні випадки неповної бічної лінії згадують також літературні джерела. Так, у однієї особини срібного карася з озера поблизу р.Уркан (з басейну р.Зеї, Далекий Схід) Линдберг Г.У. (1927) спостерігав таку бічну лінію: на правому боці 6 лусок з отворами + 11 без отворів + 4 з отворами + 11 без отворів; на лівому боці 7 лусок з отворами + 24 без отворів. Таранець А.Я. (1937), досліджуючи срібного карася рік Тимь і Пороной (о.Сахалін), взагалі робить висновок, що кількість лусок в бічній лінії дуже варіює через відсутність отворів у кількох останніх лусках, причому кількість лусок без отворів може досягати 13-ти. Тому автор навіть радить рахувати для карасів число лусок у поздовжньому ряді (squamae). Про можливість неповної чи переривчастої бічної лінії у іншого представника роду, золотого карася, а саме у його тугорослої та низькотілої форми (*Carassius carassius morpha humilis*), згадує Берг Л.С. (1949). Наші попередні дослідження показали можливість подібного явища й у інших коропових риб: плітки (*Rutilus rutilus*), ляща (*Abramis brama*), плоскирки (*Blicca bjoerkna*) [2,3,7].

Дослідження проводились у верхній течії р.Рось (від с.Ординці Вінницької області Погребищенського району до с.Глибичка Київської області Білоцерківського району) в серпні 2001 та з травня по серпень 2002 років. Усього зібрано 59 особин з 9 станцій, 4 з яких розміщені в місцях природного русла, а 5 інших являють собою ставки (невеликі водосховища, утворені греблями поперек русла річки).

Результати досліджень. Основні меристичні ознаки срібного карася регіону досліджень: DIII 16(18)19 AIII 6 C I 16-17(18) I PII (12)13-16(17) V II 7-8(9) I.I. (squamae, якщо I.I. неповна) (28) 29-30 (31) sp.br. (39) 40-44 (46) vert. 27-30 d.f. 4-4 l. 9,7-19,5 см.

Ми виявили у деяких особин неповну бічну лінію. Отвори сейсмоденситивних каналів у деяких випадках були відсутні лише в кількох останніх лусках, в інших – це проміжки, що знаходились між нормальними лусками з отворами. Також неповна бічна лінія могла бути з одного боку або з обох боків, інколи луски без отворів розташовувались симетрично. Крім того, у однієї особини (№4) праворуч ми ви-

явили, що 17, 18 отвори бічної лінії розташовувались дорзальніше на сусідньому верхньому ряду лусок. Особини з неповною бічною лінією становлять близько 29 % всіх досліджених. Такі особини зустрічались як в руслових, так і зарегульованих (ставках) ділянках Росі (табл.1).

Таблиця 1 – Випадки неповної бічної лінії у срібного карася р.Рось

№ особ.	squamae	Луски ряду I.I., в яких о.с.к. Відсутні		Місце вилову та характер течії річки
		лівий бік	правий бік	
1	29	22		нижче с.Кошів, русло
2	29	29	29	нижче с.Кошів, русло
3	30	30	30	нижче с.Кошів, русло
4	30	19, 20	13-16	нижче с.Кошів, русло
5	29	25-29	19-21, 26-29	нижче с.Кошів, русло
6	29	22-29	21-29	нижче с.Кошів, русло
7	29	17-19, 22, 25-29	19-21, 27-29	нижче с.Кошів, русло
8	29		16-18	Косівське водосховище
9	30	16, 25, 27		с.Ординці, ставок
10	29	26	21, 22, 25, 26	нижче с.Спичинці, ставок
11	30	28-30	28-30	вище м.Погребище, ставок
12	30		13-18, 24-26	вище м.Погребище, ставок
13	30	26, 27		вище м.Погребище, ставок
14	31	29-31		вище м.Погребище, ставок
15	30		6-8	вище м.Погребище, ставок
16	30		20	вище м.Погребище, ставок
17	29		25, 26	вище м.Погребище, ставок

Примітка: о.с.к. – отвори сейсмодатчиків каналів

Подібні явища виявлені у інших видів риб верхньої течії Росі. Так, у однієї краснопірки (*Scardinius erythrophthalmus*) з правого боку отвори сейсмодатчиків каналів, починаючи з 32-го ідуть вище попередніх на один ряд лусок, а у іншій особини цього ж виду праворуч отвір відсутній на 6-ій лусці, з 23-27 отвори йдуть на один ряд нижче, далі ж з 28-31 отворів знов немає, ліворуч отвори відсутні у 8-21, 37-39 лусках (squamae обох 41). Серед пліток (*Rutilus rutilus*) лише одна особина мала аномальну бічну лінію: з лівого боку паралельно основній бічній лінії зверху вище на два ряди лусок навпроти 12 і 15 отворів знаходились ще два додаткових отвори (I.I. 42). Однак, на відміну від срібного карася, для цих видів, краснопірки і плітки, відсоток особин з порушеннями бічної лінії є значно меншим: близько 6 % та близько 4 % відповідно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Берг Л.С. Рыбы пресных вод СССР и сопредельных стран. Часть 2. М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1949. С. 823-827.
2. Куцоконь Ю.К. Зовнішні морфологічні аберації ляща (*Abramis brama* (L.)) району Канівського заповідника // Водні біоресурси та шляхи їх сталого використання (Матеріали міжнародної наукової конференції молодих вчених), - Київ, УААН Інститут рибного господарства, 2000.- С. 39-40.
3. Куцоконь Ю.К., Подобайло А.В. Зовнішні фенотипіанти ляща (*Abramis brama*), плітки (*Rutilus rutilus*) та плоскирки (*Blicca bjoerkna*) // Рибне господарство, вип.61. К., 2002. С. 65-68.
4. Линдберг Г.У. Список рыб, собранных А.А. Емельяновым в реках Ботчи и Копи, впадающих в Японское море, с описанием нового вида из рода *Cottus* (*C. emeljanovi*) // Труды Дальневосточного университета, серия VIII, №2. 1927.
5. Мовчан Ю.В., Смірнов А.І. Шемая, верховодка, бистрянка, плоскирка, абрамис, рибець, чехоня, гірчак, карась, короп, гіпофтальміхтіс, аристрихтіс. – Київ: Наукова думка, 1983.- // Фауна України в сорока томах. Т.8. Риби. Випуск 2. Коропові. Частина 2.- 360с.
6. Таранец А.Я. Материалы к познанию ихтиофауны Советского Сахалина // Известия Тихоокеанского института рыбного хозяйства, XII, 1937. С. 19-26.7.
7. Kutsokon Y., Podobaylo A. Study morphological aberrations of bream (*Abramis brama* L.) // FEBS Advanced Course "Free Radicals, Nitric Oxide and Antioxidants in Health and Disease", Abstract Book.- Antalya (Turkey).- September 18-24, 1999- P. 115.

УДК 574.583 : 504.454

**ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОДІЛУ ФІТОПЛАНКТОНУ
ДНІПРОВСЬКО-БУЗЬКОГО ЛИМАНУ**

Г.М.МІНАЄВА – Херсонська гідробіологічна станція НАНУ

Дніпровсько-Бузька гирлова область – унікальна екосистема та важливий народно-господарський об'єкт, знаходиться під потужним антропогенним впливом унаслідок зарегулювання стоку річок Дніпро та Південний Буг, надходження неочищених та напівочищених стічних вод, інтенсивного судноплавства, гідротехнічних робіт тощо. У зв'язку з цим актуальною є проблема вивчення механізмів та процесів, які дозволяють функціонувати екосистемі Дніпровсько-Бузького лиману. Одним із механізмів є функціонування автотрофної ланки, основу якої складає фітопланктон.

Комплексні дослідження фітопланктону Дніпровсько-Бузького лиману були розпочаті в п'ятдесяті роки минулого століття співробітниками Інституту гідробіології АН УРСР у зв'язку з зарегулюванням та скороченням стоку Дніпра [4, 6, 9]. Був вивчений видовий склад фітопланктону лиману, його кількісний та якісний розвиток, сезонна динаміка, досліджене "цвітіння" синьозелених водоростей [6, 4].